

Sygn. I Ns 845/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2020r.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Aleksander Żółty
Protokolant:	Żaneta Niewiara

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2020r. w Wodzisławiu Śląskim

na rozprawie

sprawy z wniosku P. S.

z udziałem M. S., B. P.

o dział spadku po E. S.

w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po E. S.

postanawia:

1. stwierdzić, że spadek po E. S., zmarłym w dniu 31 sierpnia 2018 roku, którego ostatnie miejsce zwykłego pobytu znajdowało się w L. na mocy ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyli:

- jego syn P. S., syn D.

- jego córka B. P., córka D.

każdy z nich w 1/2 części spadku;

2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sędzia

Sygn. akt I Ns 845/18

UZASADNIENIE

Pismem z 7 września 2018 roku P. S. wniósł o dokonanie działu spadku po E. S. zmarłym w dniu 31 sierpnia 2018 roku i o uprzednie stwierdzenie nabycia spadku po E. S.. Wniósł o otwarcie i ogłoszenie testamentu allograficznego sporządzonego w dniu 24 sierpnia 2018 roku przez E. S., a następnie stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 31 sierpnia 2018 roku E. S. na mocy powyższego testamentu nabył w całości syn P. S..

Na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2019 roku uczestniczka postępowania B. P. zakwestionowała testament w całości. Podniosła, że w tym testamencie pomieszczone są dwa rodzaje testamentu – ustnego na wypadek śmierci i

allograficznego. Dodała, że spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu był w bardzo złym stanie psychicznym, nie orientował się co do czasu i do tego co się dzieje. Natomiast sekretarz gminy jest sąsiadem wnioskodawcy i jego bardzo dobrym znajomym.

Uczestnik M. S. (na rzecz którego znajdował się zapis w testamencie) nie kwestionował testamentu.

Sąd ustalił, co następuje:

E. S. zmarł 31 sierpnia 2018 roku w R.. Ostatnim miejscem pobytu spadkodawcy była miejscowość L.. W chwili śmierci był wdowcem. Pozostawił po sobie dwoje pełnoletnich dzieci: P. S. oraz B. B.. Innych dzieci przysposobionych, ani pozamałżeńskich spadkodawca nie posiadał.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu (k. 8), zapewnienia spadkowe 01:07:30 – 01:18:35 elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 lipca 2019r., odpis skrócony aktu urodzenia (k. 121), odpis skrócony aktu małżeństwa (k. 124).

E. S. 21 sierpnia 2018 został przyjęty w trybie nagłym do Szpitala (...) w R. – rozpoznano nowotwór o nieokreślonym charakterze, który zajął układ oddechowy. W trzecim dniu pobytu w szpitalu (...) poprosił swojego syna P. S. o to aby zwrócił się do sekretarza Gminy L. R. B. o spisanie testamentu. Sekretarz poinformował P. S., że do tej czynności potrzebni będą dwaj świadkowie. Wnuk spadkodawcy M. S. zwrócił się do E. Ł. oraz I. P., koleżanek z pracy, o to czy będą uczestniczyć przy sporządzaniu testamentu jako świadkowie. Koleżanki wyraziły zgodę.

W dniu 24 sierpnia 2018 roku został sporządzony testament urzędowy w szpitalu. W chwili sporządzenia testamentu spadkodawca był w złym stanie fizycznym, znajdował się w półleżącej pozycji, lecz był świadomy tego co się dzieje wokół niego. W logiczny sposób formułował wypowiedzi. Do czynności związanych ze spisaniem testamentu przystąpił sekretarz Gminy L., który nie miał wątpliwości co do stanu psychicznego spadkodawcy oraz świadkowie. Sekretarz poprosił świadków o okazanie dowodów osobistych **i wyprosił ich z sali szpitalnej**. Następnie spadkodawca przedstawił swoją wolę sekretarzowi gminy. W sali obecny był również inny pacjent J. D., który leżał na łóżku znajdującym się przy drzwiach, lecz nie słyszał o czym rozmawiali, ponieważ ma problemy ze słuchem.

Następnie R. B. sporządził protokół testamentu urzędowego (allograficznego). R. B. jako wolę testatora zapisał, że testator chce podarować po swej śmierci cały swój majątek synowi P. S.. Wskazano, że do spadku nie ma zostać powołana córka E. B. P., gdyż nie interesowała się ojcem.

Po spisaniu powyższej treści sekretarz gminy poprosił świadków o powrót do sali szpitalnej. Treść testamentu została odczytana przez sekretarza gminy w obecności świadków oraz spadkodawcy. Pod treścią dokumentu podpis złożyli świadkowie, spadkodawca oraz sekretarz.

Dowód: testament urzędowy (k. 52) historia choroby k. 60-101, zeznania świadków I. P., E. Ł., R. B. 00:20:36 – 01:06:03 elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 lipca 2019r., przesłuchanie wnioskodawcy i uczestniczki postępowania B. P. 01:18:35 - 2:00:12 elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 lipca 2019r., przesłuchanie uczestnika postępowania M. S. i wnioskodawcy 00:14:38 – 00:27:10, elektroniczny protokół rozprawy z dnia 24 października 2019r. , zeznania świadka J. D. 00:09:31 – 00:13:51 elektroniczny protokół rozprawy z dnia 30 stycznia 2020r., zeznania R. S. (k. 136), zeznania E. K. (k. 134-135),

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie należało stwierdzić nabycie spadku po E. S. na podstawie ustawy a to wobec nieważności testamentu.

Stan faktyczny sprawy ustalono w oparciu o dowody z dokumentów w postaci odpisów aktów stanu cywilnego, historii choroby oraz w oparciu o źródła osobowe. Dodać trzeba, że zeznania świadków są zgodne i „świadkowie” testamentu urzędowego czyli E. Ł. i I. P. i sekretarz Gminy L. R. B. zgodnie zeznali, że nie było świadków przy spadkodawcy w trakcie wygłaszania ustnej woli przez spadkodawcę, jak również że domniemaną wolę spadkodawcy

po spisaniu odczytał R. B. (a nie spadkodawca). Właściwie tak samo zeznał wnioskodawca P. S., tyle, że z mniejszą ilością szczegółów.

Zgodnie z art. 926 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W myśl art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

W świetle obecnie obowiązującej regulacji Kodeksu Cywilnego w prawie polskim dopuszczalne jest sporządzenie testamentu w formie testamentu zwykłego lub szczególnego. Jeśli chodzi o testamenty zwykłe, to ustawodawca reguluje ich trzy formy: własnoręczny, notarialny i urzędowy (allograficzny). Testamenty zwykłe, ogólnie rzecz ujmując, mogą być sporządzone niezależnie od okoliczności, przez osobę mającą zdolność testowania. Testamenty szczególne mogą natomiast zostać sporządzone tylko w wypadku wystąpienia szczególnych okoliczności wskazanych przepisami, a okres ich ważności jest ograniczony. Przepisy dotyczące sposobów sporządzania poszczególnych rodzajów testamentów, nie tylko testamentu własnoręcznego, traktowane są jako przepisy bezwzględnie obowiązujące. W związku z tym każde uchybienie tym przepisom i niedochowanie któregoś z zastrzeżonych w nich rygorów skutkuje co do zasady bezwzględną nieważnością testamentu (art. 958 k.c.).

Zgodnie z art. 951 k.c. normującym instytucję testamentu urzędowego (allograficznego) spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że w obecności dwóch świadków oświadczy swoją ostatnią wolę ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego. Oświadczenie spadkodawcy spisuje się w protokole z podaniem daty jego sporządzenia. Protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności świadków. Protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, przez osobę, wobec której wola została oświadczona, oraz przez świadków. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu. Osoby głuche lub nieme nie mogą sporządzić testamentu w sposób przewidziany w artykule niniejszym.

Jak wynika z powołanego przepisu, jako wymogi formalne dla ważnego sporządzenia testamentu allograficznego, ustawodawca zastrzega konieczność, by spadkodawca w obecności dwóch świadków oświadczył ostatnią wolę ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego.

W niniejszej sprawie niewątpliwym jest, że spadkodawca rozmawiał z sekretarzem Gminy L., jednakże nie byli przy tym obecni świadkowie - bo wcześniej zostali wyproszeni przez sekretarza gminy. Postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że świadkowie byli obecni przy odczytywaniu treści spisanego testamentu, ale nie byli obecni w chwili składania ustnego oświadczenia woli przez spadkodawcę wobec sekretarza gminy. W istocie osoby mające być świadkami ustnej woli spadkodawcy żadnymi świadkami nie były – bo ich po prostu nie było przy spadkodawcy. Nie wykazano też aby w chwili wygłaszania ustnej woli byli obecni jacyś inni świadkowie. Osoby hospitalizowane razem ze zmarłym (nie wiadomo czy w tym konkretnym dniu i w tej konkretnej chwili) czyli E. K. i R. S. nie pamiętają w ogóle zdarzenia, pamięta kolejna osoba czyli L. D., ale nic nie słyszała, kolejny potencjalny świadek G. S. jak Sąd ustalił z urzędu nie żyje. Nawet gdyby (co wszak nie jest wykazane) był na miejscu i słyszał wolę spadkodawcy to byłby to jedyny świadek.

Jednocześnie trzeba zauważyć, że spisaną wolę spadkodawcy również odczytał sekretarz gminy, nie zaś sam spadkodawca. Gdyby to spadkodawca odczytywał tę treść można było takie odczytanie uznać za ustne wygłoszenie ostatniej woli, co byłoby dokonane już w obecności świadków – jednak taka sytuacja nie zeszła. W tym stanie testament z dnia 24 sierpnia 2018r. nie spełnia wymogów testamentu allograficznego, co skutkuje jego nieważnością.

Przedłożony testament nie spełnia również wymogów testamentu ustnego. Trzeba tu zaznaczyć, że co do zasady to, iż testament nie spełnia wymogów przewidzianych dla jednego rodzaju testamentu, nie oznacza, że nie może spełnić wymogów dla innego rodzaju testamentu. Zgodnie z art. 952 k.c. jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. I w tym wypadku brakuje jednak świadków aby testament był ważny. Przy przyjęciu koncepcji testamentu ustnego jedynym wykazanym świadkiem byłby R. B., a świadków winno być trzech.

Mając na względzie powołane okoliczności, uznając testament z dnia 24 sierpnia 2018 r. za nieważny, Sąd stwierdził nabycie spadku po zmarłym E. S. na podstawie ustawy, zgodnie z art. 931 § 1 k.c., na rzecz syna P. S. oraz B. P. po 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 520 § 1 k.p.c. uznając, że każdy ponosi swoje koszty. Interesy stron były co prawda sprzeczne, ale też nie ma powodów wnioskodawcę kosztami tylko z tego powodu, że spadkodawca sporządził nieważny testament, co okazało się w trakcie postępowania.

Sygn. akt I Ns 845/18

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie;
2. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy;
3. kal. 14 dni lub z wpływem.

W., dn. 13 lutego 2020r. Sędzia Aleksander Żółty